

En recordança de Gabriel Llabrés i Quintana (1858-1928)

Amb aquest proemi que ara encapçala el dossier del present volum la Societat Arqueològica Lul·liana dedicava el número XXVI del Bolletí a la bona memòria de Gabriel Llabrés i Quintana (1858 – 1928). Era l'any 1936, de trista recordança. Llabrés havia passat a millor vida sis anys abans i la nostra revista ben prest veuria cloure la seva primera època de la més brillant realització que Gabriel Llabrés Quintana, dintre de la seva molt important tasca divulgadora de la ciència històrica, havia gestat.

Als cent cinquanta anys de la seva naixença i vuitanta del seu traspàs la Societat Arqueològica ha volgut recordar la figura del fundador del Bolletí i del qui fou President (1917 – 1928) emprant el mateix lema que anys enrere fou l'inici d'una publicació cabdal per a la coneixença del savi, mestre i defenedor del patrimoni nostrat, dedicant-li una sessió homenatge en la qual es pronunciaren les paraules que s'inclouen en aquest dossier del Bolletí.

Sols voldria en aquest acte de recordança de la naixença de Gabriel Llabrés i Quintana fer unes reflexions sobre el significat de la persona i obra d'un home de l'Arqueològica que mereix molt més que l'oblit en el que ara es manté la seva figura.

És coneguda la frase amb la que el professor Vicenç Maria Rosselló Verger sol definir el panorama actual de la investigació quan afirma amb recança i dol més bé sarcàstic que en pla humorístic dient: *tot allò que s'ha escrit abans de l'any 2000 no serveix per res.*

És dura l'expressió, emperò avui la informació, fiable o no fiable, sorgida d'un Internet diabòlic és per als aprenents d'investigador més segur, més important que la consulta del document original o els comentaris dels que ens ensenyaren l'oblidat dístic dels llatins: *scripta manent, verba volant*. En realitat les paraules volanderes fugen, esvaïdes molt ràpidament, encara que llegir, saber llegir o entendre el que es llegeix, tampoc sigui, a hores d'ara, quelcom habitual.

Gabriel Llabrés als vuitanta anys de la seva mort, als cent cinquanta de la seva naixença, és un desconegut. I per a la Societat Arqueològica Lul·liana és obligatori remeiar tal oblit.

Per què?

Per moltes coses, Llabrés i Quintana, investigador i pedagog, informador de socarrel, plenament conscient, com el nostre paisà Tomàs Aguiló que a un llunyà 1849, anys abans de la naixença de Llabrés, defensava de manera abrinada que l'arqueologia suposava una eina imprescindible per a la coneixença de la història. Cal pensar que envers la figura de Gabriel Llabrés i Quintana es conjuguen ambdues coses creant el prototipus de l'investigador cabdal obert a totes les influències, amic de les tècniques més variades, en les quals excel·lia, gràcies a una ferma formació que en el segle XIX era modèlica i que a hores d'ara es manté tan allunyada de la realitat que a una màquina li prestam tota la confiança que rebutjam d'una transcripció paleogràfica ben feta.

No deixa de ser gratificant que la molt recent opinió d'un dels cap pares de la nostra política, no entraré en qualificacions sobre tema tan obtús, presenti un panorama alentidor

Vivim en una societat en què es valora excessivament l'empenta de la gent jove, la vitalitat, l'energia.

No és que em sembli malament, emperò el talent de la gent gran no el podem desaprofitar. El temps, l'experiència i el seny de la gent gran conflueixen perque aquest col·lectiu sigui un tresor desaprofitat per part de la nostra societat.

No deixem perdre aquesta figura entranyable que són els padrins.

Sempre he pensat que les vocacions tardanes són quelcom perillós, en especial quan l'autor de tan assenyades paraules en el moment adient no les va saber aplicar, de manera que escoltar-nos als que en aquelles saons estàvem sota la seva fèrula administrativa, sens dubte, hagués estat la seva actuació molt més profitosa del que fou. L'habitual indiferència envers aquells que començàvem a esser les figures entranyables que ara defensa es manté amb força dins la memòria i perdonar és cosa de cavallers, oblidar, oblidar no és possible.

De totes maneres no està de més recordar que és de savis rectificar, malgrat la saviesa no sol venir mai de Salamanca. És altra dita que cal tenir en compte sense oblidar-la.

Perdonau aquesta digressió que aplicada al cas de Gabriel Llabrés i Quintana té moltes semblances. No de bades, malgrat l'oblit de la seva actuació professional, fa goig veure com a l'obra cabdal d'un dels seus deixebles, em refereixo a la *Historia de España* de Pedro Aguado Bleye, que es reedita una i altra vegada i segueix sent tan útil malgrat fos escrita abans de l'any 2000, encara resa al seu frontis aquella dedicatòria:

A la memoria del Doctor don Gabriel Llabrés y Quintana.

Catedrático.

Hijo ilustre de Mallorca.

És per tot això que la SAL no ha oblidat Gabriel Llabrés, no tan sols la seva tasca com investigador, sinó també la seva obra divulgadora. Si seguim les històries escrites no podem obviar que el nostre Bolletí, fou fundat per ell mateix. Així consta a la sol·licitud administrativa mitjançant la qual la SAL demanava la preceptiva autorització per a la

publicació. No és precís afirmar que el Bolletí és la perla de la corona de la Societat, que malgrat esdeveniments indesitjables s'ha mantingut ferm lluitant per subsistir tal com besllumà Llabrés en crear-lo.

Recordem les paraules que Joan Pons i Marqués en una bella semblança de la SAL en celebrar els setanta-cinc anys de vida escriví:

Sí, n'ha tingut de fracassos,
n'ha encaixat de desenganys
i disgusts i rabiades!

Altres perles nascudes de l'esforç de Llabrés i moltes altres esperances de la SAL no han tingut la pervivència de l'obra llabresiana.

No tan sols fou el Bolletí creació de Llabrés. Home inquiet, d'una llarga trajectòria professional i docent fou un rodamón com altres mallorquins il·lustres. I aquest periple d'un lloc a l'altre tal volta fou la causa de la manca del seu nom a la llista dels fundadors de la Societat. L'any 1880 consta el seu aprenentatge a la Universitat de Madrid on es llicencià l'any 1881 i ocupà, per oposició, plaça del Cos facultatiu d'Arxivers, Bibliotecaris i Arqueòlegs, destinat a la Biblioteca Provincial de Teruel on col·laborà a la *Revista del Turia*. L'any següent (1882) passava a la Biblioteca Provincial i Universitària de Barcelona per retornar a Mallorca l'any 1883 com a professor auxiliar de l'Institut de Palma. A partir d'aquesta data professà la docència a diferents indrets de les Illes i de la Península:

1895 Catedràtic de Geografia i Història a Maó

1898 Catedràtic de Geografia i Història a Càceres

1903 Catedràtic de Geografia i Història a Osca

1908 Catedràtic de Geografia i Història a San Sebastián

1909 Catedràtic de Geografia i Història a Santander

1913 Catedràtic de Geografia i Història a Palma fins a la seva mort l'any 1928.

A Maó, fundada la *Revista de Menorca*, anys enrere per D. Joan Seguí Rodríguez, a punt de desaparèixer pocs anys després, Llabrés fou l'ànima de la seva resurrecció. Revista que encara es manté amb plena vigoria. A Càceres fundà la *Revista de Extremadura* (1899) i propicià la creació del *Museo de Cáceres*. Quelcom semblant succeí a Osca on fundà la *Revista de Huesca* (1903).

Ara bé la seva intervenció abasta molt més que aquestes tres fundacions com es pot veure en una ràpida ullada a les revistes i periòdics on publicà gran part de les seves investigacions:

Almanaque Balear 1884-1889	Almanaque para las Islas Baleares 1886-18956	Almanaque buordanés 1884
La Almudaina 1894-1926	El Archivo de Denia	L'Avens de Barcelona 1884-1889
Baleares	El Bien Público 1896	BRAH 1895

BSAL	El bon mot	El Católico Balear
Correo de Mallorca	El diario de Cáceres	España Regional
Hispania	La Ignorància	El Isleño
El liberal palmesano	Los Libros	Majórica
Museo balear	Sa Marjal	Miscelánea Turolense
La opinión	Las noticias	El noticiero balear
Revista de Aragón	La Palma	El Pirineo aragonés
Revista Catalana	Revista de Archivos	Revista de Archivos
Revista de Extremadura	Revista de Catalunya	Revista crítica
Revista del Turia	Revista Histórica	Revista de Menorca
La voz de la provincia	La Roqueta	La Última Hora

Seria llarg, massa llarg, continuar glosant l'actuació positiva de Llabrés i Quintana, les planes del Bolletí es troben farcides de les seves investigacions sobre els temes més variats: art, llibres, edicions textuais, investigacions històriques, sense deixar de banda els programes de les assignatures de Geografia i Història que impartí durant la seva vida professoral.

També, no cal insistir, és hora de finalitzar tan llarg període d'oblit, des de la seva mort ara fa 80 anys i recordar que el breu parèntesi en el qual la vàlua intel·lectual de tan il·lustre consoci va reviscolar i albirava una etapa important per a la seva recuperació humana i científics fou una alenada estiuenca que prest es difuminà.

La creació de l'Arxiu i Biblioteca Llabrés per part de l'Ajuntament de Palma, beneficiari per acord testamentari de Llabrés Quintana, juntament amb la Societat Arqueològica i l'Escola de Nàutica, arribà a ésser una realitat molts d'anys després de la seva mort. Ni tan sols el seu fill Joan Llabrés i Bernal, persona tan vinculada a la SAL com ho fou el pare, pogué veure complida la darrera voluntat paterna. El Centre a l'empara del convent de monges jerònimes i sota la guarda de l'Ajuntament de Ciutat va tenir una molt curta durada

Per què, de sobte, l'existència pública de l'Arxiu i Biblioteca Llabrés i Quintana que l'Ajuntament de Palma es va comprometre mantenir, s'esvai?

És un de tants misteris de la nostra terra on els monuments desapareixen tal com si fossin coloms volant, els noms s'esborren i la memòria del passat queda entre claudàtors, fèrreament tancats, on tan sols es recorda el que és convenient i correcte per a segons quines èpoques, segons quins fets, segons quins noms.

G. Rosselló Bordoy